

Test funkční soběstačnosti

**Functional Efficiency of
Self-sufficiency Test – FEST**

Manuál

**Kateřina Macháčková
Jana Vyskotová**

Recenzenti:

doc. MUDr. Yvona Angerová, Ph.D., MBA

PhDr. Kristýna Hoideková, Ph.D.

Autorky testu:

Mgr. Kateřina Macháčková, Ph.D.

Mgr. Jana Vyskotová, Ph.D.

Neoprávněné užití tohoto díla je porušením autorských práv a může zakládat občanskoprávní, správněprávní, popř. trestněprávní odpovědnost.

1. vydání

© Kateřina Macháčková, Jana Vyskotová, 2025

© Univerzita Palackého v Olomouci, 2025

DOI: 10.5507/fzv.25.24466224

ISBN 978-80-244-6622-4 (online: iPDF)

Obsah

Předmluva	4
1 Úvod do problematiky	5
2 Popis FEST: obecné informace a klasifikace	9
3 Administrace testu FEST	11
3.1 Cílová skupina	11
3.2 Skórování	11
3.3 Poznámky k administraci testu	12
3.4 Zhodnocení výsledků testu FEST	13
3.5 Statistické parametry	13
4 Popis testu FEST	15
4.1 Mobilita	15
4.2 Stabilita	17
4.3 Lokomoce	17
4.4 Oblékání	18
4.5 Hygiena	19
4.6 Stravování	20
4.7 Péče o domácnost	21
4.8 Komunikace	22
4.9 Finance	23
5 Závěr	24
Seznam zkratk	25
Literatura	26
O autorkách	29
Příloha – Formulář FEST	30

Předmluva

V současné době probíhají intenzivní diskuze o možnosti predikovat dlouhodobý funkční vývoj pacientů po cévní mozkové příhodě (CMP), a to nejlépe od akutního stádia. Ukazuje se, že jedním z vhodných nástrojů predikce by mohly být testy ADL. Používání standardizované škály, která by mohla být snadno aplikována v klinické praxi, by pomohlo efektivněji přidělovat zdroje a poskytnout základ pro lepší sledování a úspěšnou léčbu s cílem zajistit, aby všichni pacienti dosáhli svého plného potenciálu zotavení. Doporučení pro ADL, IADL a disabilitu vycházejí z koncepčního přístupu k postižení schváleného Světovou zdravotnickou organizací.¹

Pro terapeutu je důležité používat standardizované, citlivé testy vyhovující danému léčebnému zařízení a skupině pacientů, pro které jsou určeny. Problémem ale je, že v České republice žádný standardizovaný test soběstačnosti v ADL včetně norem prozatím neexistuje a používají se překlady zahraničních testů nebo různé formy klinického nestandardizovaného hodnocení, které vyhovují jednotlivým zdravotnickým zařízením, ale nesplňují podmínky standardizovaných testů. Standardizovaný test je nezbytný jak pro predikci, tak pro sledování průběhu uzdravování pacientů po CMP, a tudíž efektu terapie, a je rovněž důležitým nástrojem pro oblast sociální sféry. Posuzování soběstačnosti pacienta znamená současně posuzování stupně závislosti na péči jiné osoby, které se řídí platným zákonem o sociálních službách č. 108/2006 Sb. Tento zákon rozlišuje 10 životních potřeb, které jsou vymezeny výčtem několika přesně daných aktivit. Dle toho jsou popsány stupně závislosti I–IV, od kterých se odvíjí výše příspěvku na péči.

Mnoho pacientů velmi často nedosáhne plného uzdravení a svého původního potenciálu, který je potřeba co nejlépe zhodnotit. Má to významný socio-ekonomický dopad. Protože je incidence pacientů po CMP v produktivním věku vysoká,² je takový test důležitý i pro predikci návratu klienta do domácí či institucionální péče, pracovního potenciálu v posudkovém lékařství a v pracovní rehabilitaci.

¹ World Health Organisation. ICF: International Classification of Functioning, Disability and Health. Geneva: World Health Organisation; 2011.

² Angerová, I. et al. (2021 a). Utilization of ADL performance tests to predict expected functional status in patients after stroke. *Kontakt*, 23(3), 162–168.

1 Úvod do problematiky

Cévní mozková příhoda (CMP) patří k velmi závažným civilizačním onemocněním postihujícím populaci celosvětově. V současnosti je druhou nejčastější příčinou smrti³ a jednou z hlavních příčin dlouhodobé invalidity.⁴ Velmi často bývá příčinou poškození kognitivních a senzomotorických funkcí.^{5,6} Postihuje zejména posturální, lokomoční a manipulační funkce, a tím má významný dopad na úroveň soběstačnosti v aktivitách denního života (ADL).⁷ Míra postižení soběstačnosti souvisí se závažností CMP.⁸ Mezi faktory, které ovlivňují epidemiologii, patofyziologii a účinnost léčby ischemické CMP, patří věk a pohlaví.^{9,10,11} Odhaduje se, že 75 % CMP se vyskytuje u osob starších 65 let.¹² U těchto pacientů je vyšší mortalita a morbidita, častější výskyt závažnějších deficitů a potřeba náročnější péče.¹³ Ženy mají tendenci k závažnějšímu průběhu onemocnění s horším funkčním stavem po CMP, vyžadují větší péči a často mají sníženou schopnost dosáhnout soběstačnosti tři měsíce po propuštění.¹⁴

³ Katan, M., & Luft, A. (2018). Global Burden of Stroke. *Seminars in Neurology*, 38(2), 208–211.

⁴ GBD 2019 Stroke Collaborators. (2021). Global, regional, and national burden of stroke and its risk factors, 1990–2019: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019. *Lancet Neurology*, 20, 10, 795–820.

⁵ Mellon, L. et al. (2015). Cognitive impairment six months after ischaemic stroke: a profile from the ASPIRE-S study. *BMC Neurol*, 15, 31.

⁶ Branco, J. P. et al. (2019). Assessing functional recovery in the first six months after acute ischemic stroke: a prospective, observational study. *Eur J Phys Rehabil Med*, 55(1), 1–7.

⁷ Bernhardt, J. et al. (2015). Early mobilization after stroke: early adoption but limited evidence. *Stroke*, 46(4), 1141–6.

⁸ Kuo, N. Y., Lin, Y. H., & Chen, H. M. (2021). Continuity of care and self-management among patients with stroke: a cross-sectional study. *Healthcare*, 9(8), 989.

⁹ Roy-O'Reilly, M., & McCullough, L. D. (2018). Age and Sex Are Critical Factors in Ischemic Stroke Pathology. *Endocrinology*, 159(8), 3120–3131.

¹⁰ Girijala, R. L. et al. (2017). Sex differences in stroke: Review of current knowledge and evidence. *Vasc Med*, 22(2), 135–145.

¹¹ Simmons, C. A. et al. (2023). Age Stratification and Stroke Severity in the Telestroke Network. *J Clin Med*, 12(4), 1519.

¹² Ibid.

¹³ Roy-O'Reilly, M., & McCullough, L. D. (2018). Age and Sex Are Critical Factors in Ischemic Stroke Pathology. *Endocrinology*, 159(8), 3120–3131.

¹⁴ Girijala, R. L. et al. (2017). Sex differences in stroke: Review of current knowledge and evidence. *Vasc Med*, 22(2), 135–145.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Test funkční soběstačnosti (Functional Efficiency of Self-sufficiency Test – FEST). Manuál. Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.